

DOGRI
Paper—II
(Literature)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

INSTRUCTIONS

Candidates should attempt questions 1 and 5 which are compulsory, and any THREE of the remaining questions, selecting at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by each question is indicated at the end of the question.

Answers must be written in Dogri.

Important : Whenever a Question is being attempted, all its parts/sub-parts must be attempted contiguously.

This means that before moving on to the next Question to be attempted, candidates must finish attempting all parts/sub-parts of the previous Question attempted. This is to be strictly followed.

Pages left blank in the answer-book are to be clearly struck out in ink. Any answers that follow pages left blank may not be given credit.

SECTION—A

1. ਫੇਠ ਦਿਤੇ ਦੇ ਪਦਾਰਥੋਂ ਚਾ ਕੁਨੇ ਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸੰਦਰਭ ਸਮੇਤ ਵਾਖਾਂ ਕਰੋ ਤੇ ਕਨੈ ਤੁਂਦੇ ਕਲਾਤਮਕ ਪਕਖ ਬਾਰੈ ਬੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦੇਓ :—

$20 \times 3 = 60$

- (ਕ) ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੀ, ਡੰਗਰ ਡਰਾਈ ਕਰੀ,
ਚਿਡਿਆਂ ਤੁਝਾਈ ਕਰੀ, ਕਿਧਾਂ-ਕਿਧਾਂ ਕਤਨਾ ?
ਕੋਹ ਜਾਈ ਪਾਨੀ ਭਰੀ, ਪਤਥਰੋਂ ਚ ਪੈਰ ਭਨੀ,
ਫਕਿਕਧਾ ਦਾ ਟੁਕੁਖ ਭੈਨੇ, ਕੁਸੀ ਜਾਈ ਦਸ਼ਨਾ ?
ਬਚਣੁਏ-ਬਛਰੇਟੇਂ ਗੀ ਪਾਨੀ ਪਲੇਆਨਾ ਰੋਜ,
ਅਦ੍ਰਧੀ ਰਾਤੀ ਤੁਟ੍ਠੀ ਕਰੀ, ਚਕਿਕਧਾ ਗੀ ਘਸ਼ਨਾ।
- (ਲ) ਕੂਕਦੇ ਗਿਫ਼ਤ ਤੇ ਫਿੱਡੀ ਫ'ਵੀ,
ਪ੍ਰਲਾਘ ਦੀ ਨਾਗਨੀ ਨਚਦੀ ਤ'ਵੀ।
ਜਾਂਗਲੀ ਜੀਬੇ ਮਚਾਏ ਦਾ ਸ਼ੋਰ,
ਬਿਚਚ-ਬਿਚਚ ਬਿਜਲੀ ਕਿੱਕਦੀ ਘੋਰ।
ਫੈਡੀ ਅਂਧੀ ਤੇ ਚੀਖਦਾ ਸੀਤ,
ਜਝ-ਚੇਤਨ ਸਾਰੇ ਸੁਨਨ ਭਯਭੀਤ।
- (ਗ) ਕਿਨਨਾ ਚਿਰ ਹੁਨ ਬੇਕਾਰੀ ਦਾ ਡੱਡਾ ਖਿਚਦੇ ਰੌਹਨਾ ?
ਕਿਨਨਾ ਚਿਰ ਹੁਨ ਮੇਵੇਂ ਆਹਲਾ ਤੇਲ ਬਨਾਂਦੇ ਰੌਹਨਾ ?
ਕਿਨਨਾ ਚਿਰ ਹੁਨ ਜੁਲਮਾ ਆਹਲੇ ਛਾਂਟੇ ਪਿਟ੍ਠੀ ਖਾਨੇ ?
ਕਿਨਨਾ ਚਿਰ ਹੁਨ ਫਾਕੇ ਮਰਿਯੈ ਰਜ਼ੇ ਹੋਰ ਰਿਹਾਨੇ ?
- (ਘ) ਹਰ ਲੈਹਰ ਕਨਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਐ,
ਛਾਲੀ ਲਲਕਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਐ।
ਏਹ ਜੀਵਨ ਜਿਸਲੈ ਹੁਟ੍ਠੀ ਜਾ,
ਮਿਗੀ ਸੈਤ ਸ਼ਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਐ।

(ੰ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ਾਧਰ ਦਾ ਪਰਿਚੇ ਦੇਵੈਂਧੈ ਇੰਦੀ ਵਾਖਿਆ
ਕਰੋ :—

ਬਸ ਨਾਂ ਤੇਰਾ ਜਪਦਾ ਰਮਾਂ—ਏਹੁ ਮਿਗੀ ਮਨਜੂਰ ਨੇਈ,

ਧੂਨੀ ਰਮਾਂ ਬੈਠਾ ਰਮਾਂ—ਏਹੁ ਮਿਗੀ ਮਨਜੂਰ ਨੇਈ।

ਜੋ ਤੂਂ ਆਲੇਂ ਸਥ ਸੁਨਾਂ—ਸਮਜ਼ਾਂ ਬੀ ਨੇਈ ਸੋਚਾਂ ਬੀ ਨੇਈ,

ਬਸ, ਹਾਂ ਗੈ ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਰਮਾਂ—ਏਹੁ ਮਿਗੀ ਮਨਜੂਰ ਨੇਈ।

2. ਛੇਠ ਦਿਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੇਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੇਂ ਸੌ
(200) ਸ਼ਬਦੇਂ ਚ ਦੇਨਾ ਏ :— $20 \times 3 = 60$

(ਕ) ਕਵਿ ਤਾਰਾ ਸਮੈਤਪੂਰੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਚ ਹਾਸਥ-ਵਾਂਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ
ਬਾਰੈ ਅਪਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰੋ।

(ਖ) ਵੀਰੇਨਦ੍ਰ ਕੇਸਰ ਦੀ ਸ਼ਾਧਰੀ ਦੇ ਸੁਆਤਮ ਗੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਈ
ਉਸਦੀ ਤਾਸੀਰ ਬਾਰੈ ਅਪਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰੋ।

(ਗ) ਆਧੁਨਿਕ ਡੋਗਰੀ ਕਵਿਤਾ ਚ ਧਨ ਸ਼ਾਰਮਾ ਹੁਦੇ ਧੋਗਦਾਨ ਬਾਰੈ
ਚੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਤਦੇ ਮੀਤੇਂ ਚ ਪ੍ਰਕ੃ਤਿ-ਚਿਤ੍ਰਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਨਵੀਕਰਣ
ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੈ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਵੈਂਧੈ ਪੁਣੀ ਕਰੋ।

3. ਛੇਠ ਦਿਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੇਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੈ ਸੌ
(300) ਸ਼ਬਦੇਂ ਚ ਦੇਨਾ ਏ :— $30 \times 2 = 60$

(ਕ) ਡੋਗਰੀ ਚ ਲਖੋਏ ਦੇ ਖੱਡ-ਕਾਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਈ
'ਕੀਰ ਗੁਲਾਬ' ਖੱਡ ਕਾਵਿ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਨੈ ਸਮਾਲੋਚਨਾ
ਕਰੋ।

- (ख) रामायण महाकाव्य च वर्णित 'अयोध्या कांड' तगर दी कथावस्तु च चित्रत दुगंगर संस्कृति दे संदर्भे गी उदाहरणे समेत बांदै करो ।
4. हेठ दिते दे सुआलें दे जवाब देओ । हर सुआलै दा जवाब दो सौ (200) शब्दें च देना ऐ :— $20 \times 3 = 60$
- (क) कवि मोहनलाल सपोलिया हुंदे काव्य-साहित्य दे हवाले कन्नै उस चा मुखरत प्रमुख रुझानें दी नशानदेही करो ।
- (ख) क्या तुस इस गल्ला कन्नै सैहमत ओ जे फ्हाडी गांधी बाबा कांशी राम दी कविता 'स्वतंत्रता संग्राम दी कविता' आखी जाई सकदी ऐ ? तर्क देहै स्पष्टीकरण करो ।
- (ग) डोगरी काव्य-जगत च प्रकाश 'प्रेमी' हुंदा थाहर निश्चत करो ते कन्नै उंदी कविता दियें कलागत विशेषताएं बारै जानकारी देओ ।

SECTION—B

5. हेठ दिते दे गद्यांशे दी सप्रसंग व्याख्या करो ते कन्नै उंदी कलागत द्रिश्टी कन्नै समालोचना बी करो :— $12 \times 5 = 60$
- (क) हून मेरे दमाका च एह गल्ल भलेआं साफ होई गेई जे एह बुइढा बी उस्सै पशु दा बड्ढे दा हा जिसी मनुकत्ती भाषा च 'मनुक्ख' आखदे न । इस्सै लई एहदी इस अनोखी मुह्काना हेठ बी केइयें कसैते दुखें दी भुब्बल दबोई दी ही । एह बक्खरी गल्ल ही जे उन्न अपने ओह दुख कदें बुहास्सरे नेई हैन ।

- (ਖ) ਨੇਈ ਸਰਕਾਰ, ਸਾਡਾ ਤੇ ਪੁਰਖੇਂ ਥਾ ਇਧੈ ਬਪਾਰ ਇਤਥੈ ਚਲਦਾ ਆਵਾ ਕਰਦਾ ਏ। ਦੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸੁਧਰਨੇ ਗੀ ਬਲਗਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ, ਜੇਲਤੈ ਨੌਬਤ ਫਾਕਾਕਸ਼ੀ ਤਕ ਆਈ ਪੁਜੀ ਤਾਂ ਏਹੁ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਹਾਲਤ ਅਗੋਂ ਕਿਥੇ ਨੇਈ ਲਗੇ। ਤਥਾਂ ਪਰਾਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਹਿਯਾਂ ਬਾਕੀ ਰੈਹਨੇ ਕਰੀ ਕੁਸੈ ਨਮੈਂ ਤਟਟ-ਨਟਟ ਕਰਨੇ ਆਸਤੇ ਰਾਸ ਬੀ ਤੇ ਲੋਡਦੀ ਹੀ। ਰੈਹਮ ਕਰੋ ਜਨਾਬ, ਸਤ੍ਤੇ-ਅਟਠੇ ਜੀਬੋਂ ਦੀ ਪਾਲਮਾ ਦਾ ਭਾਰ ਮੇਰੇ ਗੈ ਸੂਛੇ ਪਰ ਏ।
- (ਗ) ਪੁਤਰਾ, ਆਤਾਂ ਬੀ ਇਕ ਫਸ਼ਵਲੁ ਗੈ ਹੀ। ਪਤਾ ਨੇਈ ਕਿਥਾਂ ਭੁਲਤ-ਭਲੇਖੇ ਵਿਧਨਾ ਨੇ ਮਿਗੀ ਮਨੁਕਖ ਜੂਨ ਬਿਚ ਸੁਟਟੀ ਓਡੇਆ। ਪਰ, ਮਨੁਕਖੋਂ ਬੀ ਮਿਗੀ ਅਪਨੀ ਬਰਾਦਰੀ ਚ ਛੇਕੇ ਦਾ ਗੈ ਰਕਖੇਆ। ਮਿਗੀ ਨਾਂ ਗੈ ਤਡਰਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਂ ਗੈਟੁਰਨ ਦਿੱਤਾ।
- (ਘ) ਸਰਮ-ਊਰਸਾਂ ਤੇ ਬੈਸਸ ਇਕੈ ਬੇਰੀ ਹੋਂਦੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਝਕਕ ਇਕ ਬੇਰੀ ਚੁਕਕੀ ਜਾਇ ਤਾਂ ਮਿਰੀ ਪਰਤੀ ਨੇਈ ਔਦੀ। ਤੂੰ ਕੇਹੜ ਸੋਚਨੀ ਕੇ ਚੋਰ ਚੋਰੀ ਇਧਾਂ ਗੈ ਕਰੀ ਲੈਂਦਾ। ਇਕ ਪਾਸੈ ਉਸਦਾ ਅਂਤਕਾਰਣ ਉਸਗੀ ਦਰਕਾਰਦਾ ਹੋਂਦਾ। ਦੁਏ ਪਾਸੈ ਫਿਲਡ ਉਸੀ ਆਗੂ ਕਰਾਰਦਾ ਹੋਂਦਾ। ਭੁਕਖ ਤੇ ਸਰਮ ਗੀ ਲੁਅੰਧੀ ਜਂਦੀ ਏ ਬੇਬੇ।
- (ਙ) ਸੁਕਦਰਮ ਜੀ, ਏਹ ਸਾਮਿਆਂ ਪੁਤਰੋਂ-ਧਿਯੇ ਆਹਲਾ ਲੇਖਾ ਹੋਂਦਿਆਂ ਨ, ਇੰਦਾ ਨਿਆਂਡ ਕਰਨਾ ਤੁਸਾਡਾ ਧਰਮ ਏ। ਦੂਰੂ ਗਲਲ ਏਹ ਜੇ ਤੁਸਾਫੇ ਕੋਹਲੋਂ ਚ ਗਰੋਤੇ ਇਨ੍ਹੋਂ ਸਾਮਿਧੇ ਦੀ ਦੌਲਤ ਗੈ ਭਰੋਚੇ ਦੇਨ। ਇੰਦੇ ਕਨੜੈ ਐਸਾ ਜੁਲਮ ਹੋਗ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹੋਂ . . .।

6. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ। ਹਰ ਸੁਆਲਾ ਦਾ ਜਵਾਬ
ਦੋ ਸੌ (200) ਸ਼ਬਦੋਂ ਚ ਦੇਨਾ ਏ :— $20 \times 3 = 60$
- (ਕ) "ਨਰੇਨਦਰ ਖਜੂਰਿਆ ਦਿਧਾਂ ਕਹਾਨਿਧਾਂ ਤੁਗਰ ਦੇ ਗ੍ਰੇਈ-ਪਾਡੀ ਸਮਾਜ
ਵੀ ਧਰਥਪੂਰ੍ਣ ਅਕਾਸੀ ਕਰਦਿਧਾਂ ਨ" ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਰੋਣਨੀ
ਚ ਨਰੇਨਦਰ ਖਜੂਰਿਆ ਦਿਧਾਂ ਕਹਾਨਿਧਾਂ ਦਾ ਜਾਧਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
- (ਲ) 'ਕੈਂਦੀ' ਤੁਪਨਿਆਸ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਸੈਲੀ ਬਾਰੈ ਵਿਸਤਾਰ-ਪੂਰਕ ਲੇਖ
ਲਿਖੋ।
- (ਗ) 'ਨਿਆਂ' ਨਾਟਕ ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਧਿਆ ਪੇਸ਼
ਕਰੋ।
7. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ। ਹਰ ਸੁਆਲਾ ਦਾ ਜਵਾਬ
ਤੈ ਸੌ (300) ਸ਼ਬਦੋਂ ਚ ਦੇਨਾ ਏ :— $30 \times 2 = 60$
- (ਕ) 'ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ' ਏਕਾਂਕੀ ਵੀ ਕਥਾਵਸਤੁ ਵੀ ਅਜੈਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਚ
ਪ੍ਰਾਸ਼ਾਂਗਿਕਤਾ ਉਝਾਗਰ ਕਰੋ।
- (ਲ) ਅਭਿਨਿਯ ਵੀ ਫਿਲੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕਨੈਂ 'ਬਾਵਾ ਜਿਤੀ' ਨਾਟਕ ਵੀ ਸਮੀਕਾਂ
ਕਰੋ।
8. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਸੁਆਲੋਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਓ। ਹਰ ਸੁਆਲਾ ਦਾ ਜਵਾਬ
ਦੋ ਸੌ (200) ਸ਼ਬਦੋਂ ਚ ਦੇਨਾ ਏ :— $20 \times 3 = 60$
- (ਕ) ਨਾਰਾਯਣ ਮਿਥ ਹੁੰਦੇ ਨਿਬਧ 'ਜੁਲੇ' ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੱਥਾਤ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬਾਰੈ ਸੂਝਿ ਜਾਨਕਾਰੀ ਦੇਓ।

- (੮) ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਲਾਜੂਰਿਆ ਹੁਂਦੀ ਨਿਬੰਧ-ਕਲਾ ਦਿਯਾਂ ਚੇਚਗਿਆਂ ਦਸਦੇ ਹੋਈ 'ਲਾਰੇ' ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਵਾਂਗਾਤਮਕ ਸੈਹਤੂ ਬਾਰੈ ਅਪਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰੋ।
- (੯) 'ਚੇਤੇ ਦੀ ਚਿਤਕਬਰੀ' ਗਦਾ-ਰਚਨਾ ਗੀ ਸ਼ਸ਼ਮਰਣ ਆਖੇਆ ਜਾਈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੇਈ ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਜੇਕਰ ਨੇਈ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ? ਖੋਹਲਿਯੈ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰੋ।

